

ΒΗΜAgazino

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΕΙΣ,
Η ELLA ECKERSLEY ΣΕ ΕΝΑ «ΠΑΙΧΝΙΑΙ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ» ΜΕ ΤΗ ΒΙΟΛΕΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΤΡΑΒΙΑΤΑ»
ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΖΕΚΤ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΔΡΑΣΗ

LEGEND ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΜΠΟΟΥΥΙ, Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΜΑΝΙΩΔΗΣ ΒΙΒΛΙΟΦΑΓΟΣ
ΠΡΟΣΩΠΑ ΖΕΡΒΟΣ, ΑΝΔΡΕΑΔΗ, ΙΩΑΝΝΟΥ, ΚΡΑΣΝΙΑΝΣΚΑΓΙΑ, THEODORE
ΤΑΞΙΔΙ ΟΙ ΕΠΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΤΣΙΤΣΠΙΑ & ΤΑ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

ΚΙΙΣΝ

ΔΙΕΘΝΗΣ
ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ
ΣΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Λίγους μήνες προτού συμπληρωθούν τρία χρόνια από την επίσημη παράδοσή του στην ελληνική κοινωνία, το BHMAGAZINO μίλησε με τους ανθρώπους-κλειδιά οι οποίοι διαχειρίζονται το μεγαλόπνοο έργο που άλλαξε το πρόσωπο της Αθήνας.

ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΖΕΡΒΟΣ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΓΝΟΗΜΕΝΟΣ

Ο ελληνικής καταγωγής εκδότης, τεχνοκριτικός, γκαλερίστας και συλλέκτης που διαμόρφωσε το Παρίσι ως κέντρο των εκδόσεων τέχνης από τον Μεσοπόλεμο ως το 1970, έχει την τιμητική του στο Μουσείο Μπενάκη.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

«Στην πρώτη επαφή τι περίεργος άνθρωπος: χλωμός, ελάχιστα κινητικός, με χειραψία χαλαρή, κι όμως το πιο φλογερό, το πιο σταθερό πλάσμα που έχω γνωρίσει. [...] περισσότερο γενναιόδωρος παρά φιλελεύθερος, ιδεαλιστής σε σημείο που δεν διαχώριζε τις πολιτικές απόψεις του από την τέχνη, για πολλά χρόνια υπογράφαμε μαζί τα πιο φλογερά ψηφίσματα για την ειρήνη στον κόσμο, την ελευθερία και τη δικαιοσύνη για όλους τους ανθρώπους, ή μάλλον για το δίκαιο». Ο ζωγράφος Ζαν Ελιόν έψαχνε τις λέξεις για να μιλήσει γι' αυτόν τον «πλούσιο και σύνθετο άνθρωπο που δεν συνοψίζεται σε λίγες αράδες» στη νεκρολογία του για τον Κριστιάν Ζερβός (1889-1970).

Γνωρίζετε το όνομά του; Οχι; Μην αισθάνεστε άσχημα, κι ας υπήρξε μια εξέχουσα προσωπικότητα που καθόρισε σε μεγάλο βαθμό την πρόσληψη της τέχνης από το κοινό της εποχής του. Για παράδειγμα, υπήρξε εκδότης του 33του ογκώδους καταλόγου όπου παρουσιάζεται όλο το έργο του καλού του φίλου Πάμπλο Πικάσο. Ενας εκδοτικός άθλος που ξεκίνησε το 1932 και ολοκληρώθηκε σταδιακά μετά τον θάνατό του το 1970 όταν η συνεργάτις του Μίλα Γκαγκάριν εξέδωσε τους τελευταίους δέκα τόμους ως το 1978.

Ο Κριστιάν Ζερβός υπήρξε εκδότης μονογραφιών ορισμένων από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες της εποχής του αλλά και ο άνθρωπος-ορχήστρα (διευθυντής σύνταξης, επιμελητής, μακετίστας, συ-

ντάκτης άρθρων) του περιοδικού τέχνης «Cahiers d' Art» το οποίο κυκλοφορούσε αδιαλείπτως από το 1926 έως το 1960. Για την ακρίβεια, με ένα δόλιγμα περίπου τριών ετών στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όταν τα γραφεία του περιοδικού χρησιμοποιήθηκαν για την έκδοση και τη διακίνηση αντιστασιακού έντυπου υλικού. Το «Cahiers d' Art» υπήρξε ένα περιοδικό μέσα από το οποίο μπορούσε κανείς να έρθει σε επαφή με τη μοντέρνα τέχνη αλ-

● Αρχαιότητες από τις Κυκλάδες φωτογραφημένες από τον Εμίλ Σεράφ για το βιβλίο «L' art des Cyclades» (εκδόσεις Cahiers d' Art) του Κριστιάν Ζερβός, το οποίο κυκλοφόρησε το 1957. Ορισμένες από τις φωτογραφίες δεν συμπεριελήφθησαν στο βιβλίο και παρουσιάζονται για πρώτη φορά στην έκθεση στο Μπενάκη.

λά και με την αρχαιολογία και τους πρωτόγονους πολιτισμούς. Στα πρώτα τεύχη μάλιστα είχε συνεργαστεί με τον έτερο εκδότη ελληνικής καταγωγής, τον Tériade, όμως εκείνος αποχώρησε το 1931 και δημιούργησε το ανταγωνιστικό «Nerve». Ο Ζερβός υπήρξε και γκαλερίστας, καθώς το 1935 ιδρύθηκε η – ομώνυμη με το περιοδικό και τις εκθέσεις – γκαλερί, η οποία μάλιστα υπάρχει ακόμη και σήμερα στο ίδιο σημείο, στο νούμερο 14 της rue du Dragon.

Ουδείς προφήτης στον τόπο του, όμως. Μολονότι ο Tériade, κατά κόσμον Στρατής Ελευθεριάδης, είναι γνωστός για τη συναφή δραστηριότητα που ανέπτυξε στο Παρίσι, ελάχιστοι γνωρίζουν το όνομα του Ζερβός στην Ελλάδα. Αυτό το κενό γνώσης έρχεται να συμπληρώσει το Μουσείο Μπενάκη (στο κτίριο της οδού Πειραιώς) με την έκθεση «Christian Zervos & Cahiers d' Art. Η Αρχαϊκή Στροφή», την οποία δεν είναι υπερβολή να χαρακτηρίσουμε ως ένα από τα πολύ μεγάλα εικαστικά γεγονότα της χρονιάς που πρόκειται να εκπνεύσει σύντομα. Πρόκειται για μια συνδιοργάνωση μεταξύ του Μουσείου Μπενάκη, της Γαλλικής Σχολής Αθηνών και του Musée Zervos στο Βεζλέ της Γαλλίας και σε αυτήν θα παρουσιαστεί η ιστορία του περιοδικού «Cahiers d' Art» μέσα από εξώφυλλα, μακέτες, ενώ επιπλέον θα εκτεθούν και έργα τέχνης που ανήκαν στη συλλογή του Ζερβός. Είναι φιλοτεχνημένα από τους μεγαλύτερους καλλιτέχνες του πρώτου μισού του 20ού αιώνα, όπως ο Πικάσο, ο Μιρό, ο Κάλντερ, ο Τζιακομέτι και ταξιδεύουν για πρώτη φορά όλα μαζί εκτός

του Μουσείου στο Βεζλέ, όπου στεγάζονται στο παλιό σπίτι του μυθιστοριογράφου Ρομέν Ρολάν κοντά στην περιοχή όπου διατηρούσε το εξοχικό του ο Ζερβός.

Είναι η πρώτη φορά που γίνεται μια τόσο μεγάλη έκθεση αφιερωμένη στο έργο και στη ζωή του. Την επιμελούνται ο διευθυντής της Γαλλικής Σχολής Αθηνών, Αλεξάντρ Φαρνού, ο ιδρυτικός διευθυντής του Musée Zervos στο Βεζλέ, Κριστιάν Ντερουέ, και η επιμελήτρια μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης του Μουσείου Μπενάκη Πολύνα Κοσμαδάκη. Το αποτέλεσμα της είναι ότι έρχονται στο φως άγνωστες πτυχές της ζωής και του έργου του Ζερβός.

Αοκνος και απένταρος εργάτης της τέχνης

Ο Κριστιάν Ζερβός δεν υπήρξε ποτέ πλούσιος, και ας ίδρυσε το περιοδικό και τον εκδοτικό οίκο με κεφάλαια από την οικογενειακή περιουσία. Ισα-ίσα που αντιμετώπιζε οικονομικές δυσκολίες σε όλη τη ζωή του, είχε αναγκαστεί μάλιστα να υποθηκεύσει τα υπάρχοντά του ή να πουλάει έργα της συλλογής του για να διατηρεί ζωντανό το έργο ζωής του, τις εκδόσεις. Στο ξεκίνημά του ως εκδότης υπήρξε μάλιστα και «τυχερός», καθώς η αποζημίωση από ένα ατύχημα που τον έστειλε στο νοσοκομείο με πολλαπλά κατάγματα τού επέτρεψε να ορθοποδήσει. Απλώς οι καλλιτέχνες με τους οποίους συνεργαζόταν του χάριζαν έργα ή του επέτρεπαν να τα αγοράζει σε χαμηλές τιμές.

Το μεγάλο ταλέντο του Ζερβός ήταν η δημιουργία εκδόσεων που ξεχώριζαν και ήταν μπροστά από την

**Ο Ζερβός υπήρξε
εκδότης
του 33του
ογκώδους
καταλόγου όπου
παρουσιάζεται
όλο το έργο
του καλού του
φίλου Πάμπλο
Πικάσο. Ένας
εκδοτικός άθλος
που ξεκίνησε
το 1932 και
ολοκληρώθηκε
το 1978**

Ο Κριστιάν Ζερβός
το 1933.

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Περιπετειώδεις εξορμήσεις στις γειτονικές χώρες για σκι, snowboard και άλλα χειμερινά σπορ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΒΙΛΟ

Πολυτέλεια για όλους, σε τιμές εξαιρετικά προσιτές, όσο και αν το σκι θεωρείται πάντα ένα αρκετά ακριβό σπορ. Γιατί, μπορεί τα χιονοδρομικά κέντρα των Βαλκανίων να έγιναν γνωστά όταν διαφημίστηκαν ως πιο οικονομικές λύσεις από τα αντίστοιχα της Αυστρίας, της Ελβετίας ή της Ιταλίας, αυτό όμως δεν σημαίνει πως υπολείπονται σε παροχές. Οι φροντισμένες πίστες τους αλλά και τα υψηλής ποιότητας ξενοδοχεία τους είναι, πάντα μαζί με τον οικονομικό, οι κύριοι λόγοι για τους οποίους τα προτιμούν οι λάτρες των χειμερινών σπορ – όχι μό-

νο οι Έλληνες, καθώς τα Βαλκάνια έχουν εξελιχθεί σε σημαντικό διεθνή προορισμό για χειμερινές διακοπές και χειμερινά σπορ. Εκτός λοιπόν από τα δικά μας χιονοδρομικά κέντρα που ετοιμάζονται να υποδεχθούν τον χειμώνα (Καϊμακτσαλάν, Πισοδερίου, 3-5 Πηγάδια, Βασιλίτσας, Ελατοχωρίου, Λαϊλιά, Βιτσιού, Φαλακρού, Σελίου, Βελουχίου, Παρνασσού, Μαινάλου κ.ά.), ας δούμε τι υπάρχει και έξω από τα σύνορα. Οι επιλογές είναι άφθονες, και αρκετά από τα θέρετρα των Βαλκανίων που θα γνωρίσουμε σήμερα είναι εύκολα προσβάσιμα με αυτοκίνητο από τη χώρα μας.

Χειμερινός τουρισμός στη Βουλγαρία

Το διασημότερο χιονοδρομικό κέντρο της βαλκανικής γειτονιάς μας είναι αδιαμφισβήτητο το Μπάνσκο, το οποίο χαρακτηρίζεται και ως το Σεν Μόριτζ της Βουλγαρίας. Βρίσκεται δίπλα στην παλιά πόλη του Μπάνσκο που έχει ανακηρυχθεί Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και περιμένει τον λάτρη των χειμερινών σπορ με luxury παροχές σε τιμές φιλικές για το πορτοφόλι του. Διαθέτει πάνω από 15 πίστες όλων των επιπέδων, ενώ στα ξενοδοχεία του λειτουργούν και spa όπου έπετα από μια ευχάριστη αλλά και κου-

ραστική μέρα στα χιόνια μπορείτε να απολαύσετε σάουνα, τζακούζι, χαμάμ, μασάζ, θεραπείες ομορφιάς... Στη μικρή πόλη με τη μεγάλη τουριστική ανάπτυξη λειτουργούν και καζίνα. Σε απόσταση 93 χιλιομέτρων από το Μπάνσκο βρίσκεται το περίφημο Μοναστήρι της Ρίλα, άλλο ένα Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και σημαντικό τουριστικό αξιοθέατο της χώρας. Η οδήγηση έως εκεί θέλει μεγάλη προσοχή γιατί ο δρόμος δεν είναι ο καλύτερος, όμως η διαδρομή, η οποία διαρκεί περίπου μιάμιση ώρα, είναι υπέροχη, το ίδιο και το μοναστήρι. Στη Βουλγα-

1, 2. Η άνοδος σε μία από τις πίστες του Μπάνσκο με το τελεφερίκ δίνει την ευκαιρία στους σκιέρ να απολαύσουν τη θαυμάσια θέα στις χιονισμένες κορυφές και στα δάση της Βουλγαρίας και εν συνεχεία να χαλαρώσουν κάτω από τον χειμωνιάτικο ήλιο στα ξύλινα σαλέ και περίπτερα του χιονοδρομικού, πιστά στη ρουστίκ αισθητική των ορεινών χωριών της περιοχής.
3. Το χιονοδρομικό κέντρο του Παμπόροβο βρίσκεται επίσης στη Βουλγαρία και διαθέτει όλες τις ανέσεις.